

Dél-Alpokalja történeti érdekességei

Szívünkbe égett történelem

Egyházaskalu, Gyalóka, Répcevis, Sopronhórpács,
Szakony, Und, Zsira

Elem: a tűz
Szín: narancs

Fejezetcím mellé:

Múltunk nem éget, csak világít
Kutassuk fel gyökereinket!
Elődeink nyomában
Szívünkbe égett történelem

Mottó:

"Csak a múltnak megbecsülésén épülhet fel a jelen." Széchenyi István

Falvaink Győr-Moson-Sopron megye dél-nyugati csücskében fekszenek, közülük Zsira, Répcevis, Gyalóka, Szakony a festői szépségű Répce-folyó völgyében található. Csend, nyugalom, természet-közelség jellemzi a területet a mai napig.

A Répce-síkság néven ismert vidék hosszú évmilliók alatt alakult ki. Volt itt kristályos röghegység, a Pannon-tenger, a Bécsi-medence, az Ős-Duna, majd később az Ős-Répce munkálta, formálta a tájat. A Répce megélhetést nyújtott, segítette az emberek életét, a tisztálkodást, a főzést, az öntözést, de a tűzoltást is, télen pedig jeget gyűjtöttek belőle, de a gyerekeknek is jó szórakozást nyújtott. Századok múltán is összekötötte az itt élőket, hiszen lisztre mindenkinek szüksége volt, itt őröltettek, idejártak lisztért a malmokba. A Répce vidékének falvait történelmi, gazdasági és kulturális kapcsolatok kötik össze, amelyekre bőven kapunk bizonyítékokat az alábbi összeállításból is.

1978-ban került sor a Répce medrének szabályozására. Átterelték a Répce folyót az Újárokba. Ezzel megszűnt – Zsira, Gyalóka, Szakony alatt – a víz csobogása, a vízi állatvilág és a vízi növényvilág sokszínűsége.

Megszűntek a vízimalmok (korábban 7-8 is működött). Azt, hogy mit jelentett a Répce, ma már nehéz elképzelni a fiatal generációnak. Életet, öntözővizet, élményeket.

Weblap: <https://ittvagyokotthon.hu/del-alpokalja/elmeny-szabadido>

Írásos említéseket idézünk, de történetünk évezredekkel ezelőtt kezdődött.

Egyházásfalu négy község – Egyházásfalu (Egyházas-falva), Dasztifalu, Kisgógánfa és Keresztény – egyesítésével jött létre 1933 és 1950-ben. Keresztény első írásos említése 1264-ben történt (Kyreztyen), a keresztes lovagok birtokaként. Az 1700-as években a jezsuiták is megjelentek a faluban.

Gyalóka: először 1308-ban említik. A név feltehetően családnévből származik (Gyoloka).

Répcevis Nemesvis és Káptalanvis egyesítéséből keletkezett 1927-ben. Vis községet 1225-ben említik először.

Sopronhorpács: Horpácsot először 1230-ban említi egy oklevél (Hurpach). 1906-ban kapta mai nevét. 1933-ban csatolták hozzá Kislédecet. Temploma valószínűleg a csornai premontreiek idején épült a XIII. században.

Szakony: Alsószakony és Felsőszakony egyesítéséből keletkezett. Első említése 1225-ben történt terra Zakan formájában. A faluban evangélikus és katolikus felekezet (inkább: egyházközség) is működik.

Und első említése 1225-ből való Vnd néven, személynévből. A falu horvát nemzetiségű település. A mostani horvátok a több mint 500 éve itt élők leszármazottai. Az emberek szívügye a népi hagyományok ápolása.

Zsira 1931-ben Zsira, Salamonfa és Gyüleviz községekből alakult. Közülük Zsira írásos emléke a legkorábbi, 1225-ből való.

A régmúlt emlékei

Közös gyökereinkről mesélnek a régi korok tárgyi emlékei, melyekből minden településen találtak a régészek.

Gyálólai római sírkő

„Érdekesség”

A római hadak felvonulását és a kereskedelem zavartalanságát biztosító utak kiépítésének egyik legjelentősebb emléke az Balti-tengert az Adriával összekötő Borostyánkő út, melynek védelmére Gyalókán is létesítettek tábornak a pannóniai lovascsapatoknak.

Nézz utána! Hol haladt a Borostyánkő-út?

Hol maradtak meg emlékei? (internet)

Mit tudsz a Borostyánkő-útról:

Megmaradt emlékei a volt Pannónia területén:

Falvaink a történelem viharáiban

A történelem órákon tanultakról azt mondhatjátok: régen volt – amiben igazatok van, rajtunk kívül áll – amiben nincs igazatok. Most néhány példán bemutatjuk, hogy itt élő őseink is részesei voltak a nagy történelmi eseményeknek.

A honfoglaló magyarok a Répce vidékét megfelelőnek tartották arra, hogy itt berendezkedjenek.

A letelepedés utáni időkből immáron írásos emlékekben olvashatunk településeinkről.

A török időszak

A honfoglalás utáni századok a gazdálkodás, a gyarapodás, fejlődés és olykor a különböző harcok „eredményeként” bekövetkező visszaesések, majd újramezések jegyében teltek. Különböző földesurak kezébe kerültek a falvak, némelyeknek csak a nevét őrizték meg az oklevelek, némelyek pedig hírnevet szereztek környékünknek.

A XVI. század első felétől a török hadjáratok és a Habsburg-ellenes felkelések következtében hadak útja lett vidékünk.

Mohács után egyes zsarnokok rémuralma alatt nyögtek az emberek, majd mindezt betetőzte 1532-ben Kőszeg ostroma. Szulejmán szultán vezetésével 25 napig eredménytelenül ostromolták a várat. A törökök sáskahad módjára vonultak vissza Szakony irányában Sopron felé, közben kirabolták a Répce-vidék falvait.

A hadjáratot követő, 1536-ban kelt adóösszeírás szerint Gereblyén (ma Salamonfa része), Salamonfa, Und a szomszédos Fülessel együtt üresen állt. Az elnéptelenedett falvak lakosságát, ha nem tértek vissza, a földesurak telepítéssel pótolták.

Páskándi Géza drámát írt a Kőszegi Várszínház számára ebben a témában. Mi a címe?

A Rákóczi-szabadságharc

Az események szülőföldünk történetében is nyomon követhetők.

Salamonfa földesura, Rátty György a kurucok oldalán jeleskedett. Nevezetes tette, hogy Lehmann Gottfried (porosz kapitány) holttestét megszerezte és becsületben megőrizte. **Weboldal:** <https://ittvagyokotthon.hu/del-alpokalja/egyszer-volt>

A bal oldali kép sem kell!

Von Gottfried Lehmann kapitány, a Castelli dragonyosokkal őrizte az 1701 tavaszán osztrák börtönbe zárt II. Rákóczi Ferencet, ... katonamundért húzott Rákóczira, vállára egy lőporos hordót nyomott, aki azután mint szolgálatos katona kísért a várkapun.

A Bambucius nevű háts pedig már elő volt készítve és vágóban vitte a szökevényt Lengyelország felé.

A szökés ténye természetesen csakhamar kiderült és Lehmann kapitány a legsúlyosabb büntetést kapta. Lefejezték, és mint árulónak, testét négyfelé vágták és kiszögezték a várkapukra.

Hogy ez a sírkő mégis Kőszegen állhat, az **Ráttky Györgynek** is köszönhető.

A következő helységnevek Ausztriához tartoznak. Így már a nevük sem ez. Keressétek meg a mai nevüket!

Fraknó: _____ Nagymarton: _____

Locsmánd: _____

Páskándi Géza Lehmann kapitány történetét is megírta a Kőszegi Várszínház számára. Mi a címe?

Az 1848–49-es szabadságharc

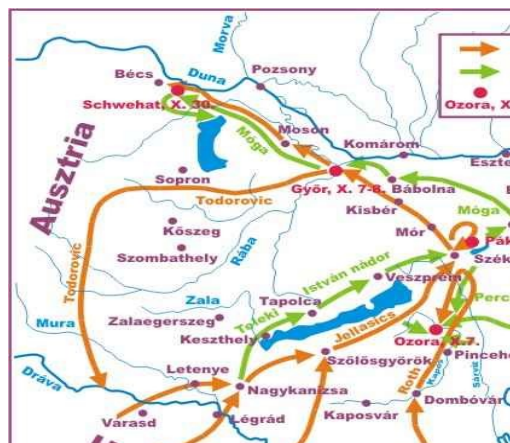

A török háborúk és a Rákóczi-szabadságharc leverése után viszonylag békésebb idők következtek szűkebb honunkban.

A következő jelentősebb, s minden település életét felforgató esemény az 1848–49-es szabadságharc volt.

Weblap:

<https://ittvagykotthon.hu/del-alpokalja/egyszer-volt>

A csapatok vonulása 1848–49-ben.

A pákozdi csatáról menekülő Jellasics bán 8-10

ezer katonáját Theodorovics generális vezette Sopron és Vas megyén át hazafelé. 1848. október 10-én Fertőszentmiklósról a röjtöki erdőn keresztül Lövő felé haladtak. Miután a soproni nemzetőröket és a vasvillás népfelkelőket megfutamították a horvátok, megszállták és kirabolták Lövőt, felgyújtották Újkért és Lédecet. Éjjelre Lédec mellett vertek tábor.

....

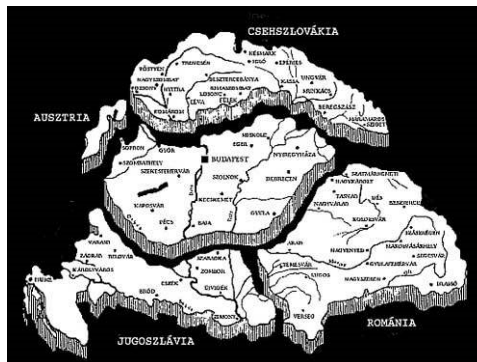
Az ellenség a magyarok indokolatlan visszavonulása után betört a falvakba, Salamonfát, Gyalókát, Gyülevizt felprédálta, Zsirát öt ház kivételével felégette.

A környék lakói nemcsak a bajban osztoztak, hanem a segítségben is. A zsirai templom újjáépítésében a horpácsiak, gyalókaiak, a szakonyiak és a locsmándiak is részt vettek.

A salamonfai csata történetét Kozmár Pál káptalanvisi plébános szemtanúként írta le. (CD mellékleten megtaláljátok a leírását.)
Olvassátok el, elemezzétek, hogy a mai felderítő technikai eszközök segítségével, hogyan alakulhatott volna számunkra kedvezőbben a csata kimenetele?

A kiegyezés utáni időszak „nyugalmának” az I. világháború vetett véget. Idegen országokból jöttek a levelek, a tudósítások az itthoniaknak, hozzátartozóknak.

Keressétek fel lakóhelyeteken a hősi halált haltak emléktábláit! Fotózzátok le azokat úgy, hogy a nevek is olvashatóak legyenek!
(Későbbi feladataidhoz szükség lesz rá.)

Trianon aztán végképp megpecsételte a történelmi Magyarország sorsát.

A trianoni béke idején az osztrákok Zsirát is Ausztria számára követelték. A falu azonban 1922-ben a határkiigazító bizottság előtt hitet tett Magyarország mellett.

Weblap: <https://ittvagyokotthon.hu/del-alpokalja/egyszer-volt>

A Soproni Hírlap így számol be a zsirai tüntetésekről:

„Tegnap reggel [március 8-án] 9 óra óta Zsirán a lakosság lázas türelmetlenséggel magyar díszben várta az antant-bizottságot. Az egész község lobogó díszben volt a falak pedig tele voltak falragaszokkal, amelyeken a következő feliratok voltak: Nem leszünk osztrákok, Zsira magyar község!

... fog megnyilvánulni! Szeretnénk azonban, ha erre nem kerülne sor, hanem a kapzsi osztrákok minden további nélkül lemondanának a fajmagyar községről. Az antant-bizottság tudomásul vette a tiltakozást, aztán tovább utazott.”

A plakát maradhat itt is!

Korabeli plakát

A II. világháború idején Zsira határában 1944. október 21-én légi csata zajlott, ahol angol gépek támadtak meg egy német repülőgépet, amely kigyulladt és lezuhant.

Magyarország nyugati határán kezdték építeni a németek Niederdonau erődvonalat, melynek déli szakaszát Fülestől Zsira és Répcevis határában jelölték ki. A faluból kirendelték 18-60 éves korig a férfiakat és öt-hat méter széles és négy-öt méter mély tankcsapdákat, futóárkokat ásattak velük, melyek ma is láthatók még a zsirai erdőben.

A menekülő német vezérkar iratait, személyes ingóságait 44 környékbelinek 44 fogattal: ökrökkel és lovakkal kellett Bajorországba (Eggenfeldbe) szállítaniuk sok-sok kilométert megtéve, szenvedve. A háború végét ott érték meg amerikai megszállás alatt. Majd hazatérhettek.

Számítsátok ki mekkora utat kellett megtenniük ezekkel a nem túl gyors szállító fogatokkal!

A németek után 1945. március 30-án aztán megjelentek az első szovjet katonák. Nagyszombat napján több aknabecsapódás, másnap az átvonuló tankok tették félelmetessé húsvét vasárnapját.

A szovjetek nyomán halottak, kifosztott emberek és félelem maradt. Két hét múlva elcsendesedett a falu, elvonultak a szovjet katonák is.

Tudod fiam, az úgy volt, mikor az oroszok bejöttek ...

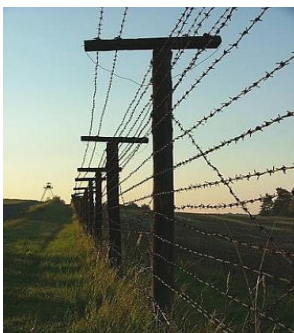
Készítsetek riportot, kérdezzétek meg az idősebbeket, hogy éltek meg a történeteket! Írjátok is le röviden, amit hallottatok!

A vasfüggöny megszületése az 1945–1948-as évekre tehető. Sztálin nagyhatalmi törekvése nyomán ez idő alatt jött létre az ún. szocialista tábor kommunista kormányzatok vezetésével.

A vasfüggöny ez időtől kezdve évtizedeken át töltötte be azt a szerepet, amit Sztálin és elvbarátai szántak neki: a tábor országainak hermetikus elzárását Nyugat-Európától.

Weblap: <https://ittvagyokotthon.hu/del-alpokalja/egyszer-volt>

Erről az időszakról már nemcsak az idősek tudnak mesélni. Érdeklődjétek milyen korlátozásokat jelentett az életükben a műszaki zár felállítása?
(utazás, munkahely, elzártság, földterületek elzárása)
Írjátok le néhányat!

A fizikai korlátozás egyik fajtája volt a nyugati és a déli határunk mentén létrehozott műszaki zár- és erődrendszer, a fokozott határvédelem kiépítése és fenntartása.

1948-ban megkezdődött a műszaki zár, a drótakadályok és aknamezők létrehozása, mely érintette Répcevis, Und és Zsira községeket.

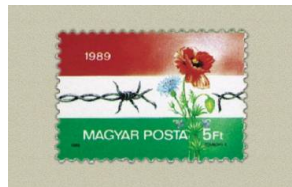
A szovjet elnyomás bilincseiből való megszabadulás céljából 1956-ban az országos megmozduláshoz kapcsolódva a környékeliek is szervezkedtek. Az újra megnyílt határon ismét találkozhattak az addig hermetikusan elzárt régi ismerősökkel.

A forradalom leverése után sokan menekültek Nyugatra. Zsira és Locsmánd között 30.000 ember indult új életet kezdeni.

Ez a fotó egy 1956-ról szóló film részlete. Melyik film ez?

A címet Petőfi Sándor ars poeticájából („költői hitvallás”) vették. Hogy hangzik ez? (hat sor a versből)

Rendszerváltás

A nyolcvanas évek végén aztán bekövetkezett a rendszerváltás, végre ismét önálló és szabad lehetett hazánk. A szovjet hadsereg állomáshelyei kiürültek, hazamentek. A vasfüggöny lakóhelyünkön is leomlott.

Lelkileg és fizikailag is szabadok lettük. Akár világot is láthatunk, utazhatunk. Ennek a szabad életnek már ti is részesei vagytok, éljétek vele helyesen!

Falvainkban megalakultak az önkormányzatok, körjegyzőségek, amelyek azóta is irányítják, lehetőségeikhez mértén fejlesztik lakóhelyünket.

Mit mutassunk meg lakóhelyünkön?

ZSIRA

Zsira nevének jelentését pontosan nem ismerjük, de feltételezések szerint személynévből keletkezhetett, szláv eredetű lehet, s talán zsíros földet jelent.

Légi fotó

A falu környékének részletes régészeti feltárása még nem történt meg, de az eddigi kutatásokból egyértelmű, hogy ezen a vidéken már a régmúlt időkben is éltek emberek. A legutóbbi, 2005-ös, Gabrieli Gabriella soproni régész által végzett feltárások során avar kori kohókat, késő bronzkor – kora vaskori település maradványait és egy római kori villa emlékeit találták meg a határhoz közeli területeken.

A római kori villa feltárása és a leletek
(A fotók a Soproni Múzeum tulajdonában vannak)

Zsira első írásos említése II. András 1225-ös keltezésű oklevelében „Syrá” néven történt, amikor leírták a borsmonostori apátság birtokainak határait.

Gyülevizen a Rimanóczy család emlékét őrzi az 1739-ben épült barokk stílusú kastély. „Az épület kialakítása méltóságteljes eleganciát és fegyelmet sugároz.” Környezete, termei Szabó István filmjében is látható.

Rimanóczy-kastély Zsira - Légi fotó

Díszterem

Weblap: <https://ittvagyokotthon.hu/del-alpokalja/nezz-korul>

Tulajdonosa volt korábban még Pejacsevich Márk, Esterházy Mária, a Legszentebb Üdvözítő Leányai Kongregációja apácarend. Jelenleg a Magyar Állam tulajdona és benne a fővárosi önkormányzat fogyatékos betegeket ápoltat, gondoztat. A kastélyhoz 6 hektáros angol-park csatlakozik. A park kialakítása az 1800-as évek végére tehető. Számos fa kerülete meghaladja a 3 métert, magasságuk pedig a 28-30 métert is. Fenyői közül kiemelkedő a mamutfenyő.

Salamonfát 1412-ben „Salamon” alakban olvashatjuk, majd 1429-től Salamonfalva változatban. A már főleg csak a nép emlékezet őrzi az idetartozó Gereblyén (Grébli) nevét, pedig egy 1319-es oklevélben „Terra Garablyan” megjelöléssel olvasható. Salamonfa a Ráttky (Rátty)-birtokok központja volt. Kastélyuk mára elveszítette jellegét, hiszen a XX. század második felében határőrségi laktanyaként működött. A család híres tagja Ráttky György huszárkapitány, aki a Rákóczi-szabadságharcban jeleskedett.

Szent Lőrinc templom

Zsirán a Fő utcában található a Szent Lőrincről elnevezett templom. Elődje a középkorban épült. 1730-ban építették újjá barokk stílusban, melynek berendezése is barokk jellegű. Mára csak barokk berendezése maradt meg. A templomot és vele együtt a falut 1848 októberében felégette a menekülő Jellasics bán serege Theodorovics generális vezetésével. Ekkor kijavították a károkat. 1885-ben a torony kivételével lerombolták az épületet és helyére újat építettek. Ma felújított külsővel és a millennium méltó megünneplésére kifestett belsővel (Dr. Szabó Zoltán pap, művészettörténész, a falu szülöttének alkotásaival) méltó hajléka Istennek és a híveknek.

Szent Lőrinc

Lőrinc, mint Sixtus pápa diákonusa, különösen gondot viselt a szegényekre és a betegeknek. Maga is mosta a szegények lábát és rendszeresen osztott közöttük alamizsnát. Mikor letartóztatták, a bíró első kérdése az Egyház kincseire vonatkozott. Szerinte ugyanis az Egyház mérhetetlenül gazdag volt, és nyilvánvalóan Lőrinc a kincstárnok. Hallották ugyanis és jelentették a bírónak is, hogy a pápa, mikor elhurcolták, odakiáltotta neki, hogy ossza szét az Egyház kincseit. Lőrinc kért a bírótól három napot, s megígérte, hogy elhozza az Egyház kincseit.

Mikor a kiszabott három nap eltelt, megjelent egy sereg koldussal, bénával és beteggel, és azt mondta a bírónak: „Íme, itt vannak az Egyház kincsei!” A bíró úgy vélte, hogy gúnyolódik vele, ezért azonnal átadta Lőrincet a hóhérnak. Hozták a rostélyt, rábilincseltek, és a tűz fölé tették, megégették.

A hívő nép pedig később az augusztus 10-e körül látható hullócsillagokat így nevezte el: „Lőrinc könnyei”.

A kép sem kell!

A salamonfai Szent József-templom homlokzatán az 1882-es évszám jelzi a korát. Évente csak néhány alkalommal tartanak itt szentmisét. (búcsú, fogadott ünnepek, szentségnap).

Szent József

A figyelemreméltó zsirai művészeti alkotások közül felsorolás szerűen néhány:

- * Az 1687-ből való, Ráttky György özvegye által készíttetett **Piéta**
- * A salamonfai temetőben álló **Kálvária**
- * Az 1702-ből való a gyülevizi **Szenháromság-szobor**
- * A zsirai templom oldalában látható, szintén az 1700-as évekből származó **Szenháromság-szobor**
- * **Szent Flórián** szobra a gyakori tűzvészekre emlékeztet
- * Az Östör család építtette a neoromán stílusú **Szent Antal-kápolnát**, melyet a fiatalon elhunyt Östör Antal emlékére emeltek.
- * **56 emléket** idézi a határ mellett felállított emlékmű, mely Kovács György szobrász alkotása.

Keressétek meg a faluban a nevezetességeket, majd írjátok le, hol találhatók a következő feliratok, illetve részletek?

A következő fotón egy emlékmű hátoldalát láthatjátok. Nem mindennapi dolog, hogy a hátoldala is kidolgozott egy köztéri emlékműnek. Ez a kidolgozás nem véletlen, oka van. Találjátok ki melyik emlékmű ez? Mi az oka annak, hogy ez éppen a hátoldalára került?

Zsira neves emberei

Az egész fejezetet törölni!!!!

Ráttky György (1670/1680?-1742.)

Ráttky-huszár (1707.)
(Vasárnapi Újság – 1880.aug.15.)

Báró Ráttky György Sopron vármegye alispánja és Balogh Zsuzsanna fia, aki a salamonfai kastélyban született 1670/1680 fordulóján. A spanyol örökösödési háborúban a Habsburgok oldalán kezdte katonai pályáját, de hamarosan azok között találjuk, akik elsőnek siettek haza, hogy a Rákóczi-szabadságharcban a kurucok ügyét szolgálják. 1704-ben Bercsényi Miklós előterjesztésére lett ezredskapitány. Főleg a Dunántúlon tevékenykedett. 1707 hozott döntő változást az életében. Rákóczi fejedelem Franciaországba küldte XIV. Lajoshoz (Napkirály), aki kinevezte a

Saint-Géniez huszárezred vezénylő ezredesévé. Több csata vezéralakja volt. 1714-ben megnősült és honosítását kérte Franciaországban. Amikor kitört a lengyel örökösödési háború, ismét a harctéren találjuk, majd Itáliában harcol, és kimagasló helytállásáért XIV. Lajos 1733-ban a Szent Lajos-rend lovagkeresztjét adományozza neki, és egy évvel később pedig kinevezte generálissá. 1742 nyarán Prága falai közé húzódott vissza katonáival, s itt is halt meg 1742. szeptember 5-én.

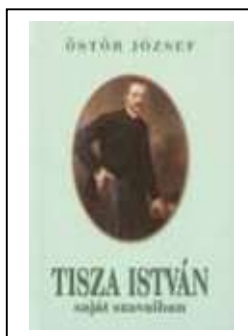
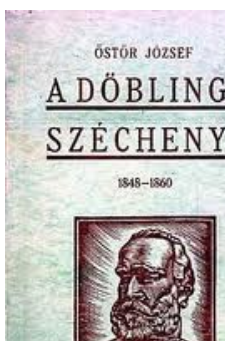
A francia hadvezetés írta a Ráttky-husárokról: „... egyetlen alakulat sem szolgált nagyobb bátorsággal, nagyobb vitézséggel. ... Bizonyára sohasem hadakoztak jobban emberek ezeknél”.

Östör József (1875–1949) országgyűlési képviselő

1875-ben született Gyülevizben. Apja, Östör Lajos gyülevizi kocsmáros volt. Östör József Zsirán végezte el elemi iskolai tanulmányait és a soproni bencés gimnáziumban szerzett érettségit. A budapesti és a berlini egyetemen jogot tanult. Miután ügyvédi oklevelet szerzett, 1900-ban Sopronban nyitott ügyvédi irodát. Sopron vármegye tiszti ügyésze, árvaszéki ügyész, majd tiszti főügyész lett.

Östör József

Az 1920-as években Sopron környékének országgyűlési képviselője volt. Egy ideig szerkesztette a Soproni Naplót és közel tíz évig volt elnöke a Frankenburg Irodalmi Körnek. Nevét szépirodalmi és jogi írásai tették országosan ismertté. Sok írása foglalkozott Széchenyi Istvánnal, fő műve: A döblingi Széchenyi (Budapest, 1944).

Birtokai Zsirán voltak. Sopronban

halt meg 1949-ben.

Apponyi jogásztársaival
(Huszadik Század 1946. szept.)

Az 1931. januárban megtartott gyűlésről a következőképpen számol be a Huszadik Század 1946. szeptemberi száma:

„Jogászok nagygyűlése Trianon ellen

Vasárnap délelőtt impozáns nagygyűlést tartott a budapesti Ügyvédi Kamara disztermében Magyarország jogászvilága. A nagygyűlésen, amelynek elnöki székét gróf Apponyi Albert, a budapesti Ügyvédi Kamara és a Magyar Jogászegylet disztagja foglalta el. ...

Apponyi a következő beszéddel nyitotta meg a nagygyűlést: ...

Ha ezt a szerződést kellő időben meg nem semmisítik ... a nemzetek belső életében forradalmat, a nemzetközi viszonylatokban pedig háborút jelent.

... A magyar jogászközönség ... nemzeti önvédelmünk harcában magasra emeli a jogi etika zászlaját és bizik annak győzelmes erejében. ...

Östör József képviselő a nyugatmagyarországi országcsonkitásról beszélt.”

Beszélgetsetek tanárokkal arról, hogy a trianoni szerződés után - közel tíz évvel - megfogalmazottak, valóra váltak-e a történelmünkben!

Az előző forrásban – a mai helyesírás szerint – nagyon sok hiba van. Javítsátok ki azokat!

Dr. Kövér Fidél József (1903-1993) – pap, tanár

Zsirán született, 1903. március 2-án. Szülei: Kövér Sándor kisbirtokos és Guzmits Erzsébet. A Szent Benedek rend soproni főgimnáziumában érettségizett.

A Premontrei Rend Csornai Prépostságába költözött be, majd ünnepélyes fogadalommal kötelezte el magát 1926. augusztus 20-án. Pappá szentelték Győrött 1926. augusztus 23-án.

Egyetemi tanulmányait a szegedi egyetemen végezte 1924 és 1928 között, ahol történelem és földrajz tanári képesítést szerzett.

1930. augusztus 10-én hittanári oklevelet szerzett a csornai rendi szakbizottság előtt.

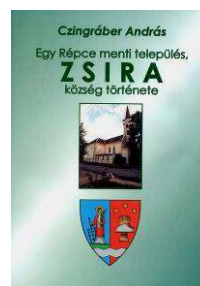
Ugyanebben az esztendőben írta meg máig időszerű és nagy hatású munkáját a Hanság földrajza címmel (Szeged, 1930), amely egyben doktori értekezése is volt.

1945-től tanár Szombathelyen, itt érte meg az iskolák államosítását 1948 júniusában. Ettől az évtől lekipásztori szolgálatot vállalt a szombathelyi egyházmegyében Vépen, majd a győri egyházmegye szolgálatában töltötte hátralévő életét: 1949. január 1-től lelkész volt Maglócán.

A jó Isten megadta neki, hogy megérhette szeretett rendje újraindulását, de már nem költözött vissza a rendi közösségbe, 1993. április 29-én bekövetkezett haláláig Maglócán maradt. Az általa annyira szeretett templomban temették el 1993. május 6-án.

A helytörténettel való foglalkozás örömei szeretnénk átadni mindnyájatoknak, miként azt mi is megtapasztaltuk egy faluját nagyon szerető zsirai – ma már soproni – nyugdíjas történelem tanár **Czingráber András** munkájából. Ezt a művet ajánljuk figyelmetekbe:

UND

Und horvát nemzetiségű község. Neve személynévből alakult ki, némelyek szerint a hét magyar vezér egyikétől (Ond). Első írásos említése Vnd néven történt 1225-ben.

A XVIII. században a Poky és Ráttky családok uralták Undot, mely ekkor már népes település volt, 50 jobbágYTELEKKEL, 17 zsellér háztartással és kb. 600 lakossal. A XIX. század közepétől a II. világháBORÚ végéig gróf Zichy-Meskónak volt nagy birtoka Undon.

A község mezőgazdasági művelésre alkalmas területe kicsi. Ennek tulajdonítható, hogy lakói inkább kereskedéssel és iparúzással foglalkoztak. A kereskedők, akiket „furman”-oknak neveztek, szekereikkel bejárták az egész környéket.

Országos vásártartási jogot 1738-ban kapott, amit a horvát települések közül csak Undnak sikerült megőrizni 1848-ig. Az undi vásárok messze földön híresek voltak, nemcsak a környékről, hanem Ausztriából és Nyitráról is jártak ide vásárolók. Évente négyszer volt állat- és kirakodó vásár. Híresek voltak az undi sertéskereskedők, akik a jószágot sokszor Boszniából lábon hajtották el a vásárokra. Az undi kereskedők látták el a kocsmákat a II. világháborúig a gleichbergi és tarcsai savanyúvízzel. Gyümölcsöt – körtét, szilvát – vásároltak Zalában és adták el itt a környéken. A statisztikai adatok szerint 1947-ben 47 iparos és kereskedő volt a településen. A kereskedői szellem mindig megmaradt a falu lakói között. A múlt században, főleg a II. világháború ideje alatt és után, így alakult ki a csempészet.

A horvát lakosság a XVI. század viharai között, a török elől menekülve költözött ide.

1700-as évek végén nagy tűzvész pusztította el a falut, ezután épült fel a dombosabb mai helyen. A tűzvész emlékére állították fel a Flórián-szobrot, s elrendelték, hogy emlékére minden este 10 órakor megszólaljanak a harangok, és az emberek imádkozzanak.

Szent Márton tiszteletére 1750-ben épült templom egy már 1647-ben említett kis kőtemplom és temető helyére került. A templom belső berendezése viszonylag újkeletű. Az orgona a locsmándi evangélikus templomból került ide. Az első harangot 1752-ben, a többi 1873-ban és 1908-ban helyezték el. Ma már egyik sincs meg (1922, 1928).

Szent Márton

Márton 15 évesen beállt katonának, azonban pár év múlva **megkeresztelkedett és kilépett a seregből**. Legnevezetesebb jócselekedete is ehhez az időszakhoz kötődik, 334-ben Amiens-ben köpönyegét odaadta egy koldusnak télvíz idején.

A sereg elhagyása után remeteként élt, majd 375-ben Turones-ben (ma Tours, Franciaország) kolostort alapított. A város korábban püspökének választotta, a Márton-napi libafogyasztás és a szent élete pedig ezen a ponton kapcsolódik össze: a szerény Márton a **legenda szerint a libák közé bújt el**, hogy elkerülje püspökké választását, azonban a madarak gágogásukkal elárulták rejtékhelyét.

Kulturális élet

A horvátok régi hazájukból magukkal hozták kultúrájukat is. A kultúra ápolói elsősorban a papok, később a tanítók voltak.

A XVII. században már voltak horvát nyelvű iskolák. Eleinte cirill betűket használtak, majd áttértek a latin betűkre. Bár iskola volt, de iskolába járni nem volt kötelező, így voltak, akik nem tudtak horvátul írni-olvasni. 1956-ban a községi kovácsműhelyt kultúrteremmé alakították, ez lett a kultúra központja. Működött színjátszó csoport, kézimunkaszakkör, határőr zenekar.

A nemzeti hagyományok ápolásában az undiaknál központi helyet foglal el a népdal, a néptánc megőrzése, továbbvitele és az eredeti népviselet felkutatása. Az 1974-ben alakult férfikórus felkutatta a faluban ismert dalokat és ezeket átadta a fiatalabb nemzedéknek. A kórus később vegyeskarrá bővült, majd zenekar is kísért. 1985-től a tamburazenekar alakult meg, mely a mai napig működik. A tánccsoport 1971-től folyamatosan foglalkozik a néptánc megőrzésével, bevonva a környék fiataljait is.

A falu lakossága büszke arra, hogy nagyon sok népszokás él még ma is ebben a kicsi faluban. A Veseli Gradiscanci Kultúrcsoport a lakodalomhoz kapcsolódó számos szokást, aminek nagy része még ma is előkerül a lakodalmak alkalmával, színpadra állította.

A közvetlen gyűjtőmunkában is részt vett a koreográfus és néhány segítő a faluból. Házról házra járták az idősebb embereket, akik meséltek a régi lakodalmi szokásrendről. Az énekeket változatok nélkül rögzítették. A gyűjtőmunka végeredményeként megszületett Kritskovics Antal Undi lakodalmas című koreográfiája.

A hagyományokról bővebben:

<https://ittvagyokotthon.hu/del-alpokalja/hagyomanyok>

Ma is élő szokások: betlehemezés, Háromkirály-járás, farsang, húsvéti népszokások, májusfaállítás, pünkösdlés- pünkösdi királyné (duh) választás. Bővebben: www.und.hu

Betlehemezés

Farsang

Lucázás

Húsvéti ünnepkör csak Undra jellemző szokása

Nagyszombatról vasárnapra virradó éjszakán az Istenkeresés, Szentsír-keresés elnevezésű népi ájtatosság volt szokás.

A hívek a templomnál gyülekeztek, imával, énekelve vonultak végig a faluban és a határban található keresztekhez. A menet a temetőben ért véget, ahol hajnalig imádkoztak.

Összeszedték a korhadt fakereszteket, amit aztán elégettek. Horvát nyelven szól ma is az ima, végül a temetőben gyújtott tűznél fejeződik be az Isten-keresés.

A népszokás feldolgozása megtekinthető a Veseli Gradiscanci kultúrcsoport Narodni obicaji Unde című DVD-jén. (Betlehemezés, Lucázás, Istenkeresés, Karácsony)

FELADATOK

1. A tambura a lant-félék családjába tartozó, hosszúnyakú, kis hasú dallamjátészó, pengetős hangszer. Hozzánk perzsa-török területről délszláv közvetítéssel jutott el. A Balkánon számtalan változata ismert. A ma használt tamburacsalád a XIX. sz.-ban fejlődött ki.

A tamburazenekar hangszerei:

- Prímtambura (bisernica): dallamjátészó
- Basszprímtambura (Adurica): dallamjátészó
- Bráctambura (Kontra, Bugarija): kísérő, akkordokat szólaltat meg
- Csellótambura (Čelović): töltő dallamokat, basszus szólamot játszik
- Tamburabőgő (Berde)

A hangszer teste minél nagyobb, a hangja annál mélyebben szólal meg.

A tamburazenekar kiegészítő hangszere lehet például a harmonika.

A leírás vagy internet segítségével találd ki, mely hangszereket látod?

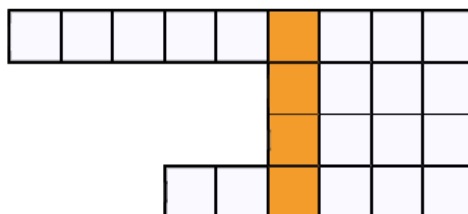

Írd ide: _____

2. Kutass az interneten és írd le a nevedet cirill ill. horvát betűkkel!

3. A mákos vagy almás rétest az undiak nyílt lángon, parázson, egy különleges nevű edényben sütötték. Az edény nevét megtudod, ha megfejted a rejtvényt.

1. Húsvéti népszokás Undon.
2. Und horvát neve.
3. Nikitsch magyar neve.
4. Und védőszentjének neve.
5. A tambura horvát neve.

4. A lakodalmakon az ifjú pár báránykát kapott ajándékba, mely nem élő állat, hanem sütemény volt. Az alapja egyszerű vizes piskótából készült, melyet bárány formában megsütöttek. Ezután tojásfehérjéből készült habbal díszítették. Miután megszáradt sokáig őrizhette az ifjú pár. Ma már kisgyerekeknek sűtik Húsvétra. A bárányka nyakába piros masnit kötöttek. Mit gondolsz, miből készült a szeme és a szája? Adj ötleteket!

5. A környéken élő horvátokat, gradistyei horvátoknak nevezik. A **gradišćei nyelv** (*gradišćanski jezik*, *gradišćasnokohrvatski jezik*) a horvát nyelv *ča* nyelvjárásából önállósult nyelvváltozat, amit a burgenlandi horvátok beszélnek. Burgenland horvát neve *Gradišće*, innen a nyelv elnevezése.

Kutass! A horvátok milyen csoportjai élnek még Magyarországon!

http://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/magyarorszag_i_kisebbsegek/2008/Nemzeti_es_etnikai_kisebbsegek_magyarorszagon/pages/006_horvatok.htm

6. Próbáljátok ki az alábbi népi játékot, miután elolvastátok a leírását!

NA BATICU (BOTRA-DOBÁS)

Ügyesebb 6-7 éves gyermekektől egészen a felnőttkorig játszották a legények, lányok vegyesen a falu „Vásártér” elnevezésű részén.

A játék kellékei: bot és egy maroklabda

A játékosok két csapatot alakítanak. (Pénzfeldobással állapítják meg a kezdés jogát.) Ezután a két csapat korának és ügyességének megfelelő távolságra feláll egymással szemben. A kezdő csapat első játékosa feldobja a labdát, majd azt bottal elüti (a szemben lévő csapat irányába), ezután a botját az ütés helyén a földre keresztben lefekteti. A szemben lévő csapat első tagja a labda földre érkezésének helyétől igyekszik a labdát úgy visszagurítani, hogy az a letett boton átguruljon. Ha ez sikerült, csapatának egy pontot szerez. Ezután a labda elütését a csapat második játékosa végzi, a szemben lévő csapatból pedig szintén a 2. játékos gurítja vissza. Ha a kezdő csapat minden játékosa ütött, a csoport helyet cserél. A számolás az asztalitenisz mérkőzéshez hasonló. Tehát sikertelen elütés vagy sikertelen visszagurítás (nem gurul át a boton) az ellenfél pontszámát növeli.

Érdekességek

- A kistérségben néhány évszázaddal ezelőtt a következő falvak voltak horvát anyanyelvűek: Fertőhomok, Hidegség, Kópháza, Und.

- Az undi kutyáról az a hír járja, hogy az undiak fát akartak venni, de amíg az erdőn szalonnáztak, a kutya megette a zsíros disznóhólyagban lévő pénzüket. A bíró ekkor kalodába zárta, hogy kikakálja a pénzt. A történet versebe szedve is ismert: „Undi kuszi kalodában / Keze-lába valogában / Szard ki kutya pénz!”

- Undi étel: RENOVICA:

A kockára vágott zsemlet megpirították, majd tormát reszeltek rá és felöntötték levessel. Főtt húsok mellé ették.

- Zsgánci (gánca): Lisztet pirítunk, míg rózsaszínű nem lesz, ezt felöntjük kb. 3 db vízben főtt krumplival és a levével. Keverés közben összeáll, összecsomósodik. Egy másik edényben zsírt forrosítunk, s ezt ráöntjük a krumplis- lisztes keverékre. Ettől és, hogy fakanállal finoman veregetjük „szétesik „az étel, olyan lesz, mint a császármorzsa. Télen hordós savanyú káposztával, nyáron kútba hűtött aludttejjel ették. Az elnevezés eredete visszavezethető a **Žgat** horvát szóra, melynek jelentése: égetni.

Undi hétköznapi viselet

Duholás

A zenekar

Ez a kép maradjon!

SOPRONHÓRPÁCS

Sopronhórpácsi furcsaságok

I. A lédeci legények meg a létra¹

Szükséges eszközök:

O. Nagy Gábor: Magyar közmondások és szólások
Növényhatározó,
fényképezőgép/mobiltelefon,
rajzlap, festék, írószerek

1. A „furcsaságok” értelmezése

Mire mondjuk azt mai szóhasználattal, hogy „leég az arcáról a bőr”?

Miért pont ezt a szót használjuk?

Milyen más érzelmekkel kötjük még össze a tüzet, az égést?

Beszélgétek meg: mi számít furcsának? Kire mondjuk, hogy furcsa ember?

Rossz dolog furcsának, másnak lenni, mint a többiek?

Van, amikor ti magatok is furcsának érzitek magatokat?

2. Olvasmány – 1. rész

Jókai Mór „A magyar nép élce” című könyvében az ízes magyar néphumornak állít emléket. Megemlíti – sok más furcsa falu közt – Nagy-Lédecet is. Mivel a magyar nyelvterületen több Lédec nevű község is található, nem tudhatjuk biztosan, melyik faluról is születhetett az a monda, amelyről most olvasni fogtok. Annyi azonban bizonyos, hogy a „nagy magyar mesemondót” megihlető lédeci legények emléke máig él a ma Sopronhórpács községhez tartozó, egykor önálló kis faluban.

¹ Lédeci kép: <http://www.sopronhorpacs.hu/fotogaleria.html>

FURCSA FALUK²

Vannak szerteszéjjel az országban helységek, miknek lakóira sok bohóságot ráfogott a szájongó közhír. Egykor egy egész litániát hallottam gúnymondatokból, amilyenekért az érdeklett faluk és városok lakosai be szokták aztán egymás fejét verni. Az én fejemet azonban éppen nem szükség ezért beverni, mert nem csúfondároskodásból mondom el, hanem mint egy jellemzetes vonását köznépünk humorisztikus leleményességének. A nóta ilyenformán hangzott:

*Kecskeméten az ürgét röptiben meglőtték,
Kókán pedig a lencsét kétszer is megették,
Nagy-Lédecen a létrát keresztbe cepelték.
Ó-Kikindán szúnyog elől harangot félreverték.
Hetényen meg a rókát farkasnak nevelték.
Szent-Gáliak a hajdinát megúszni kezdték,
Rátótiak a rákot szabónak megtették.³*

3. Vitassátok meg!

Véleményetek szerint mely tulajdonság(ok) az oka(i) a falusiak furcsa viselkedésének?

4. Írd a településhez a megfelelő tulajdonságot!

Próbáljátok kitalálni, az egyes falvakat mely gyengeségekkel, tévedésekkel jellemezhetjük!

Egy faluhoz több fogalom is tartozhat.

Kecskemét, Kóka, Nagy-Lédec, Ó-Kikinda, Hetény, Szent-Gál, Rátót

tudatlanság, tapasztalatlanság, fukarság, nyereszkeskedési vágy, leleményesség, életrevalóság, érzéki csalódás, ijedősség, szent épület védelme, csalafintaság

4. Olvasmány – 2. rész

Most lássuk, hogyan folytatja Jókai az elbeszélését:

„Ezen és még sok más helységekről tömérdek tréfát mesélnek; persze mese az egész, és nem való dolog.

Nagy-Lédecen miért vitték a létrát keresztben az erdőn keresztül, ennek oka az, hogy a földesúr megtiltá nekik, hogy az erdőn fát vágjanak, ellenben megparancsolá, hogy a varjúfészkeket pusztítsák. Ők tehát lajtorjával mentek a

² <http://mek.oszk.hu/00800/00820/html/jokai42.htm>

³ Kiemelés tőlem (Molnár Anett)

varjúfészkeket leszedni, azt pedig keresztben vitték át az erdőn, nem hosszában, s így az útba eső fákat kénytelenek voltak levagdálni.

Kikindán egy napon oly tömérdek szúnyog szállongott a templom körül, hogy a népség azt hitte, a torony füstölög, s félreverte a harangokat.

A hetényi róka története az, hogy valami vadállatot fogtak a mezőn, melyről azt hitték, hogy farkas, de nem merték addig elítélni, míg be nem bizonyult rá, hogy csakugyan az, hanem addig közkölségen neveltették, míg egy keresztülutazó fel nem világosította őket róla, hogy az állat bőre nem éri meg azt, amibe kerül.

A hajdinának szép fehér virága van, messziről, kivált mikor a szél hullámot ver benne, bátran tónak lehet azt nézni. A derék szentgáliakat rágalmazták vele, hogy egy ilyen áltenger láttára bátran nekivetkőztek, hogy azt megússzák; ami mindenesetre elszánt jellemet tanúsít.

Végre a rátótiak, a jó rátótiak, őrájuk fognak minden bohóságot, ami valahol megtörtént és meg nem történt.

Sohasem láttak még rákot. Egyszer valahogy megkapnak egyet a tóban. Mi lehet az? senki sem bírta kitalálni. Végre kisütötték, hogy ennek ollója van, tehát szabó, ez szabja ki a ruhákat, ködmeneket, mármint csak azt az állatot kell még megtalálni, amelyik meg összevarrja.”

5. Vitassátok meg!

Nézzétek meg újra a megoldásaitokat!

Mely tulajdonságokkal kapcsolatban sikerült egységes választ adnotok?

Mely tulajdonságok köthetőek több faluhoz is?

Az előforduló gyengeségeket minden esetben hibaként foghatjuk fel?

Van olyan „gyengeség”, amely olykor erősségnek számít, hasznos lehet?

Mikor?

6. Fordítósdi (2 csoport, két rövid szövegrésszel)

Jókai Mór 1825-ben született, így mai nyelvünkhöz képest helyenként „furcsán” beszél.

Találjatok olyan részeket az olvasmányban, amelyeket nehezen értetek, és ma máshogy mondanánk.

Egy kiválasztott, rövid részt „fordítsatok le magyarra”.

Miután felolvastátok munkáitokat, hallgassátok meg újra tanároktól Jókai eredeti szövegét. Vajon melyik változat ízesebb, viccesebb?

7. A rátóti legények

A rátóti legényekről már biztosan sokan hallottatok. Soroljatok fel néhány ismert történetet!⁴⁻⁵

A rátóti csikótozás biztosan ismerős mindenkinek.+ A rátóti legények, libát loptak szegények.⁵

A rátóti legények

A rátóti legények
Libát loptak szegények.
Rosszul fogták a nyakát, a nyakát,
sej, de a nyakát,
Elgágintotta magát.

Milyen eseményt örökít meg ez a dal?

Próbáljatok meg közös pontokat találni a rátóti és a lédeci legények között!

A rátótiakat - mindenki ismeri az országban, igazi „hírességek”, pedig többek közt a szegénységük miatt cselekedtek úgy, ahogy azt olvashattuk.

A hasonló csúfolódó hangnemű történeteket el is nevezték róluk

rátótiádáknak.

Persze a lédeciek, horpácsiak ma is büszkék a találékony legényekre... ☺

8. Aki keres, talál. /Kincskereső feladat

A horpácsiak gyakran mondogatják: „viszi keresztben, mint lédeciek a létrát”. Ez a szólásmondás a hallott, rövid monda rövidített változata. A mondák szövegei „kopnak”, egy részük gyakran feledésbe is merül, és végül már csak egy-egy szólas vagy közmondás marad belőlük. (Persze nem minden közmondás ered mondából.)

⁴ A rátótiádákról: Magyar Néprajzi Lexikon: ostoba ember.

<http://mek.oszk.hu/02100/02115/html/4-236.html>

⁵ <http://www.fsz.bme.hu/mtsz/dalok/dal0434.htm>

Gyűjtsetek össze O. Nagy Gábor: Magyar közmondások és szólások című könyvéből minél több égéssel, tűzzel kapcsolatos közmondást! Vajon honnan eredhetnek? Ha mondából erednek, hogy szólhattak egészben? „Egészítsétek ki” a saját kedvetek szerint!

II. A sopronhorpácsi templom⁶

1. Nézzétek meg jól az alábbi képet! Miben tér el a sopronhorpácsi templom a többi környékbeli templomtól?

2. Kibogozósd!

Hatodikban tanulhattatok a román, a gótikus és a barokk stílusról.

Mely tulajdonságok jellemzik a román kori épületeket? (Gondolj a horpácsi templom „nagy testvérére”, a jáki templomra, vagy a gót stílus esetében a Notre Dame-ra. Járj körbe a templomban és válogasd ki a koroknak megfelelő stílusjegyeket!

Stílusjegyek megtekinthetők bármelyik művészettörténet-tankönyvben, vagy a lábjegyzetben jelölt sulinet-linken.⁷

3. Új korok, új stílusok

A templom első elődje a 12. században épülhetett a mai hajó helyén. A második, szerzetesrendi templom a 13. század elején épülhetett, hosszabb volt, mint elődje, mellette kolostor létezett. Ez a rendi templom nagyobb volt, két részre tagolódott (a szerzetesek és a hívek részére elkülönített területek). Ezt a templomot a 13. század közepén egy kegyúri alapítású és jellegű templom váltotta fel. Ekkor készült nyugati, többlépcsős főkapu, mely a templom fő ékessége. A hajótól délre lévő keskeny tér a kegyúr (talán Osl család) temetkezési helyéül szolgálhatott. A 16. század közepétől 1660-ig evangélikus kézen volt. Ebben az időben romossá vált az épület. A törökök teheték tönkre 1529-ben, amikor Szulejmán Bécs ellen vonult és 1532-ben, Kőszeg ostromakor. Még a falak felső része is elpusztult. Kb. 100 évig állt így a templom. Hogy istentiszteletet tarthassanak, a mellékhajót kezdték rendbe hozni, a többi romos maradt. A törökök 1683. évi Bécs elleni hadjárata során is

⁶ Kép: http://www.sopron.hu/upload/content/19/_1927/_0000T_1.jpg

⁷ <http://www.sulinet.hu/tovabbtan/felveteli/2001/11het/muvtori/muvtori11.html>

tovább károsodhatott az épület. A templomot 1713/14–1718 között helyreállították. 1737-ben beboltozták a szentélyt, 1747-re barokk stílusban elkészült a templom teljes boltozata, a torony és a berendezés. A századok során azonban a társadalom ízlése is megváltozott: a román stílus már nem felelt meg a közízlésnek, a szokásoknak. Ahogy a korábbi kor ízlésjegyeiként a gótikus ablakok, úgy a barokk korban is az akkori elképzelések szerint építkeztek. Az épületet „barokkosították”. A gótika eltűnt, szentélyben a gótikus ülőfülkéket befalazták, a templom sokkal alacsonyabb lett. Gyönyörű oszlopkötegeket falaztak be. A nyugati homlokzatot egyenesre faragták és bevakolták. Szinte csak a főkapuzatot hagyták meg részben eredeti formában. A mai torony építésével (1744, 1788/89) aztán befejeződött a romos templom újjáépítése. 1957 és 1960 között korszerű műemléki helyreállításra került sor.

A templom
védőszentjei
Szent Péter
és
Szent Pál
apostolok

Péter a legyőzhetetlen, 'Szikla', amelyre Jézus Krisztus Egyházát építette, a kiválasztott pásztort, akinek az Úr átadta „a mennyek országának kulcsait”. A „pálfordulás” órájában Saulból **Pál** lett. Mozgékony szelleme tette Jézus minden tanítványánál alkalmasabbá, hogy a legkülönbözőbb fölfogású és képzettségű emberek nyelvére lefordítsa az evangéliumot.

A templomra minden kor stílusa rányomta a bélyegét. Szerintetek szabad változtatni a régi dolgokon? Milyen feltételek mellett? Ami régi, az „csúnya”?

A szüleid, nagyszüleid koruk, tapasztalataik miatt sokszor máshogy gondolkodnak, mint te. Mik azok a dolgok, amiket elfogadsz, és melyek azok a nézeteik, amik számodra is fontosak?

A horpácsi templom „más”, mint a többi környékbéli templom, ez teszi különlegessé.

III. A sorponhorpácsi kastélypark⁸

1. Séta a parkban

Tégy egy sétát a sorponhorpácsi kastély-parkban.

Készíts fényképeket!

Melyek azok a növények, amelyeket az otthoni kertetekbe is szívesen magaddal vinnél, ha tehetnéd?

http://www.civertan.hu/regio/regiofoto.php?page_level=656

A kastélypark jelenleg nagyon elhanyagolt állapotban van.

Szerinted mi okozhatta ezt?

Ha te lennél az új gróf, milyen növényeket ültetnél bele?

2. Különlegességek a sopronhorpácsi parkban

A villámsújtotta mamutfenyő⁹

Széchenyi-kastély fáját valószínűleg Széchenyi Alexandra ültettette. A villám sújtotta fa felső ágai száradnak.

Nézd meg a mamutfenyő törzsét! Mi okozhatta a sérüléseket?

Mi a véleményed a gyerekek hozzáállásáról?

A ginkgo¹⁰

A Széchenyi-fa környékén találhatsz egy furcsa „fenyőt”. Hasonlít más, általad ismert fenyőre?

„A páfrányfenyő (Ginkgo biloba), röviden Ginkgo, újabb népies nevén ginkó lombhullató, gyógynövényként ismert kétlaki fa, amely a páfrányfenyők (Ginkgophyta) törzsének egyetlen ma élő faja. Élő kővület, nincsenek közeli rokonai. Az egyik leghosszabb életű fa. Ezer évnél idősebb példányok is ismeretesek.” Veszélyeztetett faj.

¹¹ „A sopronhorpácsi Fő utca kelet-északkeleti végén van a kastélypark főkapuja. Széchenyi György győri püspök és főispán, majd kalocsai érsek szerezte a XVII. században a Széchenyi-család birtokait, köztük Horpácsot is.

A nagy gyertyánfa

A XVIII. század elején épülhetett egy úgynevezett kis kastély, Széchenyi László gróf 1738-ban már ebbe költözött. Valószínűleg ebből az időből származik a park legöregebb és az egész ország egyik legméretesebb gyertyánfája. A törzskerület a fatörzs 130 cm-es magasságában közel 300 cm, a koronavetület mintegy 350 m².

⁹ <http://hu.wikipedia.org/wiki/Mamutfenyőformák>

¹⁰ Kép: <http://hu.wikipedia.org/w/index.php?title=F%C3%A1jl:Ginkgo-Blaetter.jpg&filetimestamp=20050519073613>

¹¹ <http://www.sopronhorpacs.hu/kastelypark.html>

A Széchenyi-emplékfa

Széchenyi Ferenc és neje az 1780-as évek közepén Horpácsról - könyvtárástól, régiséggyűjteményestől Cenkre költözött, Cenkről ajánlotta fel 1802-ben nemzeti közcélokra magángyűjteményeit. E nagyvonalú ajándékozás méltó megörökítésére 1802-ben Horpácson – a család jelenlétében – Széchenyi Ferenc egy hársfát ültetett a kastély déli parkbejáratával szemközt.

Ez a Széchenyi-emplékfának nevezett példány azóta faóriás lett. A körülbelül 20 méterre, kinyúló földre „könyökölt” oldalágai meggyökereztek, így az anyafa körül úgynevezett fiókfák nőttek. Ma is a park rendkívüli látványossága ez a szakmai szempontból is különleges együttes.

Idézd fel: mi mindent köszönhetünk még a Széchenyi családnak, illetve gróf Széchenyi Istvánnak?

A duglászfenyő

A XIX. század első évtizedeiben is folytatták a parképítést. Széchenyi Ferenc felosztotta fiai között birtokait. A legfiatalabb, István lakóhelye Cenk lett, a középső testvér, Pál Gencsapátiba, a legidősebb, Lajos Horpácsra költözött. Lajos gróf különösen az egzótákat szerette. Ezt bizonyítja – többek között – például a Vépről hozott, és Vépre akkor Észak-Amerikából érkezett duglászfenyő, mely ma a park legidősebb és legméretesebb duglászfenyő példánya. A földfelszín felett 130 cm magasságban mért kerülete közel 200 cm, magassága, pedig több mint 30 m.

Szerinted mit jelent az „egzóta” szó?

A 13 platánfa

Lajos gróf – öccséhez, Széchenyi Istvánhoz és édesapjához, Széchenyi Ferenchez hasonlóan – reformgondolkodású és cselekedetű főúr volt. 1848/49-ben a szabadságharc mellett foglalt állást, majd az aradi 13 vértanú kivégzésének hírére még 1849 késő őszén emlékükre 13 platánt ültetett a parkban. Ezzel a tettel Bécs szemében kegyvesztetté vált, és ezért 1855-ben bekövetkezett haláláig minden közszerepléstől eltiltották. Ezek a platánfák a település kegyeleti helyévé váltak. A platánfák száma közben az egészségi okokból végrehajtott kitermelés miatt csökkent. Jelenleg – fiatalabb egyedekkel pótolva – ismét 13 platánfa emlékeztet a bécsi udvar politikai megtorlására.

Mire emlékszel az 1848–49-es szabadságharc történetéből?

Összefoglalás, tanulságok

Fogalmazd meg, számodra mik a mai óra legfontosabb tanulságai!

Miért?

Készíts egy rajzot vagy írd egy verset a témában, amelyben a lényeg, a véleményed foglald össze.

EGYHÁZASFALU

A község falurészei, címere

„Sopronvármegye alispánjától.

4315/1933 szám.

Tárgy: Dasztifalu és Kisgógánfa községek bélyegzőinek bevonása.

Főszolgabíró Ur!

Csepreg.

A belügyminister ur a f. évi január 14-én 84.212/VI. sz. a. kelt rendeletével a Dasztifalu, Egyházashalu és Kisgógánfa községek egyesítéséből alakult község nevét véglegesen Egyházashalu névben állapította meg.

Felhívom, hogy a megszűnt Dasztifalu és Kisgógánfa községek bélyegzőit a vármegye levéltárában leendő elhelyezés végett mielőbb küldje be.

Sopron, 1933 évi április hó 1-én.”

(a levéltári dokumentummal megegyező)

■ Ki írta, és kinek címezte a levelet?

■ A posta honnét hová (melyik városból, melyik városba) viszi a levelet?

■ A címzett város (ahová a levél érkezik) ma melyik megyéhez tartozik?

■ Melyik települések egyesítéséről szól?

■ Melyik évben történt az egyesítés?

■ Kinek a jogköre volt az egyesített község nevének megállapítása?

■ Melyik mai falurész őrizte meg ekkor még az önállóságát!

Egyházaskesző község címere

Csoportosítsd a régi pecséteket a mai címerhez! A betűjelek beírásával válaszolj!

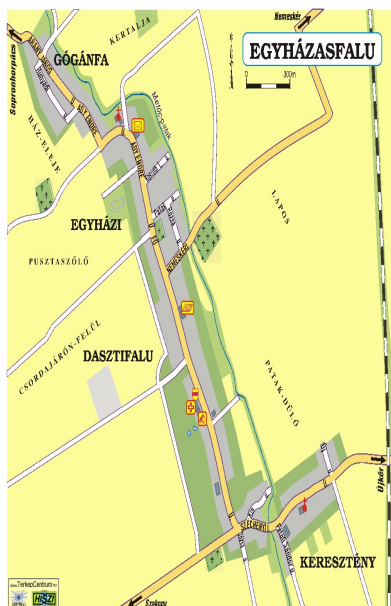
A

B

C

D

Térkép - Egyházaskesző

■ Zsira és Sopronharpács irányából kerékpározol! – Melyik falurészbe érkezel elsőként?

■ Vonattal jössz, a vasútállomásról gyalogolva melyik falurészbe érkezel?

■ A község határában kiépített vasútvonalon melyik két megyei jogú városba tudsz eljutni átszállás nélkül?

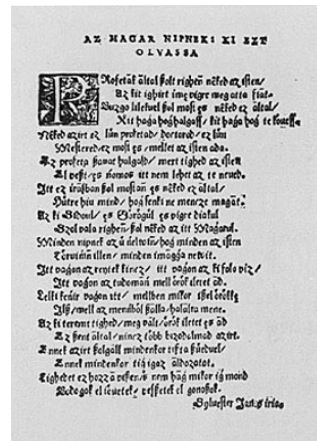
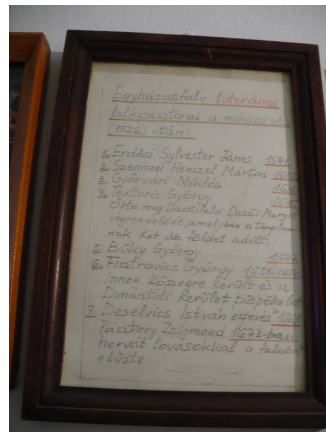
■ Melyik patak az „egyháziaké”?

■ Tudod-e, hogy melyik szomszédos falu volt a vármegye székhelye a 17–18. században?

Híres személyek

Erdősi Sylvester János (1504 k–1551 k)

Tudós, bibliafordító az esszéirodalom megteremtője, a reformáció korának kiemelkedő alakja. 1542-ben költözött Sárovról Gógánfára, gr. Nádasdy Tamás jóvoltából kapott itt házat (házhelyet?) és telket. A község protestáns (lutheránus) lelkésze volt.

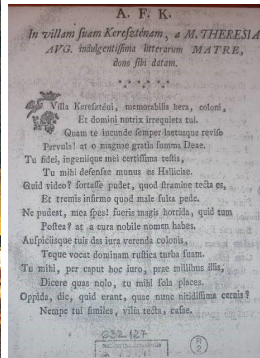
Nyeki Vörös Mátyás (1575–1654)

A magyar barokk irodalom kiemelkedő képviselője. Győri kanonok, majd püspöki helynök, 1633-tól Keresztény újratelepítő földbirtokosa. A középkori templom helyén egy új, kis templomot építtetett. „ahol az puzta Szent Egyház hel ott vagyon”
Nieky Veores Matthiasnak szegény bűnös embernek, az irgalmas Úr Istenhez irgalmasság kérő esedezései és alázatos imádságai:

Az testnek sarkalásai ellen. Irgalmas Úr Isten, ki mindeneket által látván, mindent az emberek javára irgalmasságosan cselekedel, látod szívemet s mind hozzád igyekezetemet, vedd föl azért kicsiségemet és testi indulataimnak nagykodásit, gyöngeségemnek erőtlenségiből...

Keresztényi Kollár Ádám Ferenc (1718–1783)

Szlovák származású jogtudós, Mária Terézia királynő (1740–1780) főkönyvtárosa és udvari tanácsosa. Részt vett az 1777-es tanügyi rendelet kidolgozásában. 1775-től lett Keresztény birtokosa. A templom kriptájában családtagjai nyugszanak.

Nevét ma az ún. Kollár-földek elnevezés őrzi. Keresztényt latin nyelven írt versében örökítette meg.

Réffy Endre (1828–1905)

Az 1848–1849-es szabadságharcban huszárkapitány, majd Kufstein várában raboskodott, 1873–1905-ig – 32 éven keresztül – a község plébánosa. 1888-ban a mai plébániatemplom építtetője. A hagyomány úgy tartja, hogy a két vasgolyót – melyeket a börtönben a lábán viselt – haláláig megőrizte és végakarátának megfelelően, azokkal együtt temették el. Sírja a község temetőjében (Dasztifalu) van.

Simonyi Károly (1916–2001)

1916-ban, az I. világháború idején született Kisgógánfán, sokgyermekes paraszti családban. Kivételes tehetségét felismerte a falu plébánosa, majd rokonokhoz került a fővárosba. Mérnök, professzor, egyetemi tanár, tudós. Az első magyar magfizikai részecskegyorsító megalkotója. Kossuth-díjas, később az MTA tagja, A fizika kultúrtörténete c. könyv szerzője. A község általános iskolája az ő nevét viseli. Fia, Charles Simonyi, a híres „űrturista”.

Simonyi Károly

Simonyi Károly Általános Iskola

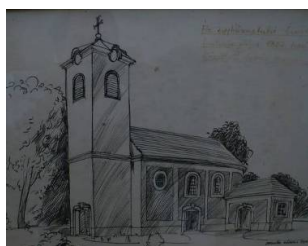
Igaz történetek, helyi legendák

„A megszentelt kövek” – a kolostor hagyománya

Horváth Iván, a XIX. században élt plébánosunk jegyezte fel a *Historia Domus*-ban az egyházasfalui prépostság és kolostor hagyományát.

„Egyházasfaluba jövén 1821-ben több tisztos öregekkel találkoztam, 70-75 évesekkel, kiktől nem egyszer hallottam, hogy Egyházasfaluban hajdan barátok voltak, azon kérdésemre, miféle barátok, egy szájjal vallák, hogy szüleiktől számtalanszor hallották, itt Vörös Barátok voltak.”

A török háborúk, a reformáció véget vetett a szerzetesi életnek. A romokat széthordták. Köveik szent helyek falaiba kerültek, régi kis templomunk is ezekből épült, amit 1887-ben bontottak le, hogy átadja a helyét a mostaninak.

- Véleményed szerint miért voltak évszázadokon keresztül „értékesek” ezek a „megszentelt” kövek?

- Véleményed szerint mire utalhat a falu nevében az „Egyházas” kifejezés?

Az alagút legendája

1932-ben bukkantak az alagút nyomára, amikor a templom tornyát lebontották, mert a régi templomnak a meghagyott és 1888-ban körülfalazott és megnagyobbított tornya a föld alatti járat miatt ferdülni kezdett, emiatt a harangokat sem merték a tervezett helyükre tenni. A torony alatt csontvázat is találtak, melynek fején kucsma volt. Csatkai Endre feltételezte, hogy egy kiterjedt alagúrendszer köti össze Egyházásfalut Nemeskérrel és Sopronhórpáccsal. 1987-ben, a vízvezetékrendszer kiépítése közben is történt beomlás. A kutatók és szakemberek többsége elutasítja az alagút létezését. Feltételezhető, hogy a templomdomb belsejében egy mesterséges földalatti járat húzódik, mely a török kornál korábban keletkezett. A járat hosszát nem ismerjük, de biztosra vehetjük, hogy nem kiterjedt alagút.

- Véleményed szerint a föld alatti járat miért nem lehet kiterjedt alagút?

- Milyen célból építhettek a középkorban föld alatti járatokat, folyosókat?

A török kút legendája

Kőszeg 1532-es ostroma után a községben letelepedett néhány török, a hagyomány szerint hét. Iszlám vallásukat, szokásaikat sokáig megtartották. A Gógánfa északi részén fakadó forrást fürdőzési célokra felhasználták.

Az 1690-ben megkezdett egyházi anyakönyvben olvashatjuk, hogy „törökségből” kereszteltek meg egy fiatal nőt, akit egy völcseji nemes vett feleségül.

A török kutat és a mellette levő „Urak fürdejét” a horpácsi Széchényiek használták később.

- A történet alapján miért kellett megkeresztelkednie a mohamedán lánynak?

- Véleményed szerint mire utal az „Urak fürdje” elnevezés?

Cyrestyen villa cruciferorum

A középkori Keresztény a templomos lovagok birtoka, valószínűleg 1230 körül kapták meg fogadalom megváltása fejében. Erre a megállapításra elsősorban egy 1264-ben keletkezett oklevél alapján következtethetünk, mely szerint Osl nembeli Istvánnak a fia, János Bibor nevű feleségének adományozta Szopor falut. A határleírás szerint Szopor dél felől a lovagok Keresztény nevű falujával határos.

Egy keltezetlen, de valószínűleg az 1230-as években keletkezett oklevélből biztosan állíthatjuk, hogy a lovagoknak a községben templomuk és rendházuk is volt.

Ebből az oklevélből tudjuk az alábbi történetet:

Márton horpácsi nemes azzal vádolta meg István csornai prépostot, hogy hat horpácsi jobbággyával éjszaka rárontott és testvérével együtt kegyetlenül megverette. A panaszosok és a vádlott abban állapodtak meg, hogy a per lefolytatására bíróságot választanak, amely Keresztényben fog összeülni.

- Milyen céllal alapították a középkorban a lovagrendeket?

- Milyen kapcsolatot látsz a község neve és első ismert birtokosai között?

A kápolna története

Az 1872/1874-es kolerajárvány után a túlélő keresztényi hívek Mária szent neve tiszteletére kápolnát emeltek, a hagyomány szerint a téglát kézben hordták ki az építkezésre.

Az akasztó út legendája

A hagyomány szerint a nemeskéri út mentén, valahol a falu határában állt a vármegye akasztófája. Nemeskér 1786-ig volt a vármegye székhelye.

Szent György plébániatemplom

Feltételezések szerint Egyházashalás-faluban már Szent István király korában templom állhatott. (A község neve is erre utalhat.) A XVI. században a kolostor köveinek felhasználásával építettek kis templomot – egy ideig a lutheránusok használták – melyet 1887-ben elbontottak. Réffy Endre plébános idejében, 1888-ban épült a mai egytornyos, egyhajós plébániatemplom.

- Figyeld meg alaposan a pecsétet! Melyik évszám szerepel rajta?

- A pecsét a templom védőszentjét ábrázolja. Ki lehet? (Figyeld meg a lovas lábánál levő „mesebeli állatot”)

- Az ismert történetben ki kit győz le?

- Mikor van a védőszent emléknapja?

- A népi kalendárium szerint mit kell tenni az állatokkal a védőszent ünnepén?

RÉPCEVIS

A Vis névről is arra következtethetünk, hogy a település már a honfoglalás előtt létezett. 1370-ben az oklevélben **Káptalanvis** és **Nemesvis** már külön szerepelt. Nemesvis nemesi családok birtokában volt. Káptalanvis faz egész úrbéri korszakon keresztül a győri káptalan földesúri hatalma alatt állt. Az egyes kiskisgazdaságok területe eléggé kicsi volt. 1767-ben kiadták a hegytörvényt a káptalanvisi szőlőkre.

A község 1848. október 11-én 4 órán át a szabadságharc egyik csatájának színhelye volt. A magyarok elől menekülő horvátok – akik a környéket fosztogatták, házaikat felgyújtották –, a határban táboroztak. A magyar huszárok és tüzezek rajtuk ütöttek. A honvédtüzér Devich János volt, a község temetőjében nyugszik. A visi ütközet 50. évfordulóján, 1898. október 11-én emlékművet állított a község. A csatából visszamaradt ágyugolyók a templom külső falában hirdetik a szabadságharc emlékét.

A századforduló elején Pacher Samu téglagyárat üzemeltetett Nemesvisen. A későbbiekben az üzemet kibővítették, így a környéket elláthatta jó minőségű téglával. Azonban 1963 tavaszán bezárták a téglagyárat, pedig 50-60 környékbeli embernek biztosított munkalehetőséget, továbbá a gyártáshoz nagy mennyiségű és jó minőségű alapanyag állt helyben rendelkezésre. Helyette kénőrlő üzemet alakítottak ki.

1913-ban nyitották meg a Sárvár–Bük–Felsőlászló (Oberloisdorf) vasútvonalat. A trianoni szerződés után Répcevis végállomás lett. Sajnos 1974-ben jártak utoljára vonatok a vonalon.

Az elemi iskolába 1832-34-ben a felhőszakadások következtében nagy tömegű víz tört be és elárasztotta a tantermeket, ezért 1935-re felépült az új, emeletes iskola két szolgálati lakással, ekkor került az épületre Szent Imre szobra.

Gyönyörű helyen fekszik a templom. A magaslaton uralja a vidéket, s közvetlenül mellette löszmélyút húzódik, aminek oldalát várszerű támfal védi az omlástól. A faluból a templomhoz vezető domboldal mentén kálvária létesült 1900-ban. A 12 stációból álló kálvária részeként 4 stáció a templomhoz

vezető lépcső mellett, míg 4-4 stáció a templomot veszi körül jobbról és balról. 1904-ben készült el a golgota hármaskeresztje.

A templom 1776-ban épült, és Szent András a védőszentje. Műemlék jellegű, plébániatemplom, amelynek berendezése a barokk és a rokokó stílusjegyeit viseli.¹

A falu határában található a Rózsafüzér Királynéjának kápolnája.

A templomot Brenner plébános úr idején tatarozták, festették, majd a közelmúltban ismét folytatták a szépítését, környezetét is megújították.

András egyike annak a két tanítványnak, akik először követték Jézust.

Krisztus örömhírét vitte András apostol Örményország napégette pusztaságain. Feltűnt a szkíták földjén is. Végigjárta Thrákiát és Görögországot, míg végül Achaiában Aegeas prokonzul elé állították, aki parancsot adott, hogy feszítsék keresztre.

Amikor András megpillantotta a számára készített keresztet, hangosan fölkiáltott: Üdvözlégy, szeretett kereszt! Te szépséget és ragyogást nyertél az Úr tagjaitól.

60-ban az achaiai Petra városában feszítették keresztre. Keresztjének szarait nem derékszögben, hanem átlósan ácsolták, ezért nevezik András-keresztnek ezt a formát.

SZAKONY

Szakony a Répce bal partján fekszik, Vas megyével határos.

A római korban az erre vezető Borostyánkő út egyik őrhelye állt ezen a területen. A Szakony név első írásos említése 1225-ben „terra Zakan” néven fedezhető fel, a kőszegi uradalom tartozéka volt.

Később I. Ferdinánd adományozta a hős Jurisics Miklósnak, hogy megjutalmazza Kőszeg védelméért. A falu később herceg Esterházy Pál tulajdonába került, Esterházybirtok lett. Anyagi viszonyok tekintetében a település a vármegye leggazdagabb települései közé tartozott. A virágzás összefüggött azzal a kiváltságlevéllel, amelyet 1575-ben I. Miksa királytól kaptak. A lakosság főként földműveléssel és állattartással foglalkozott a századok folyamán. A történelem viharai Szakonyban is nyomot hagytak, például a világháborúk után 71 elesettet gyászolnak.

Az 1956-os forradalom idején a nagy felvonulás Répcevistől indult Gyalókán át, ehhez csatlakozott Szakony is, és Csepregre vonultak nagygyűlésre.

Napjainkban az igazgatási tevékenységet a körjegyzőségi hivatal látja el, amelynek fenntartója Szakony–Gyalóka Községek Önkormányzata.

Római katolikus (Szent István-templom). A régi templom a temetőben állt. A mostani, egyhajós, egytornyos templom 1863 és 1869 között épült meg. Oltárképét id. Storno Ferenc festette.

Szent István - Az 1000. év karácsonyán kenték föl és koronázták királlyá Istvánt Esztergomban. Nagy érdemeket szerzett az ország katolikus egyháza érdekében kifejtett munkájával is. Bencés szerzetes papokat hívott Bajorországból, Csehországból, Itáliából.

Evangelikus templom hosszúkás teremszerű, romantikus külsejű építmény egyetlen toronnyal. 1793-ban építették. 1886-ban egyharmaddal megtoldották és új tornyot építettek.

Luther-rózsa

**Keressétek meg minek a jelképe a Luther-rózsa!
Mit szimbolizálnak benne a rajzos elemek?**

GYALÓKA

Gyalókát kedvező földrajzi elhelyezkedése tette alkalmassá arra, hogy őseink megtelepedjenek itt. A Répce bőséges és állandó ivóvizet szolgáltat, míg a Répce völgye kiváló termőtalajt, és legelőt ad a mezőgazdasági tevékenységek számára.

Gyalóka egyik legfestőibb tája a Berek, mely az Öreg Répce és az Újárók között helyezkedik el. Jánossi Gyula tanár úr emlékezése szerint kora tavasszal szívesen mentek a fiatalok hóvirágot szedni a Berekbe.

A környéket már a Kr.e. VI. században lakták. Lakói kelta törzsek voltak, Uralmuknak a Kr. e. I. században a megjelenő rómaiak vettek véget. A jelenlegi falu területén katonai tábornok létesítettek, melynek feladata a Borostyánkő út védelmezése volt. A római uralomnak a megindult

népvándorlás vetett véget. A VI. században a környéket avarok foglalják el. A IX. század végén megtörtént a magyar honfoglalás. Gyalóka környékét hamar benépesítették őseink. 955-ben a Lech-mezőn elszenvedett vereség után védelmi rendszer épült, melynek belső vonalát Gyalóka és a Répce vonala is képezte.

Első írásos említése 1308-ból való. Középkori birtokosai az Osl-nemzetségi családok és a Kanizsayak. 1544 táján még jobbágyközség, Koroknay Péter és Ládonyi Lászlóné szül. Gyalókay Dóra tulajdonában. A 17. században a szomszédos Salamonfán birtokos Rátkyak vásároltak Gyalókán birtokot. A 18. század közepén – *valószínűleg zálog gyanánt* – a kamalduli atyák birtokában volt. Az 1780-as évektől kezdve a Meskó család lett a birtokos.

Az 1848-as szabadságharc szele Gyalókát is elérte. Jellasics seregének egyik fele pusztított a környéken.

1914 júliusában érkezett a mozgósító parancs a faluba és minden katonának alkalmas férfit elvittek. Hozzá tartozóik kegyeletük jeléül emlékoszlopot állítottak.

A két világháború között a falu birtokosa, az Újhelyi család volt.

A második világháború alatt, 1944-ben a magyar vezérkar egy része Gyalókán telepedett le. A nyilas kormány az itthon maradtakkal a határnál futóárkokat és tankcsapdákat ásatott. 1945. március 16-án a falu lakói földalatti fedezékekbe – az Újhelyi-kastély pincéjébe – bújtak a harc elől. A vezérkari részleg is menekült és 16 gyalókait vittek magukkal, de hónapokkal később mind hazatértek. A falu 8 hősi halottal lett szegényebb. A község nagy része a földművelésből élt. A falu határát érintő Répce 3 malmot hajtott.

1991-ben visszanyerte önállóságát, azóta Szakonnyal tart fent közös körjegyzőséget.

A templom 1761-ben épült. Egyszerű, egytornyos, egyhajós barokk épület. Védőszentje: Keresztelő Szent János. Egy ideig a kamalduli rend tagjai lakták.

Ha kerestek, sok érdekességet találhattok a kamalduli rendről (némaság, fehér ruha ...)

Keresztelő Szent János

Keresztelő János anyai ágon Jézus rokona volt. Hat hónappal Jézus előtt született, apja Zakariás zsidó pap volt, anyja Erzsébet. Zakariást némasággal büntette Isten, mert nem hitte el az ígéretet, hogy fia születik.

János a pusztában élt, mielőtt prédikálni kezdett. „Teveször ruhát, és dereka körül bőrvet viselt, tápláléka pedig sáska és erdei méz volt” (Máté 3,4) és gyakran böjtölt. (Máté 9,14; Máté 11,18-19).

Prédikált a népnek Krisztus közelgő eljövételéről és bűnbánatot hirdetett. A Jordán folyó vizében keresztelte meg az embereket. Maga Jézus is elment hozzá megkeresztelkedni.

Heródes király elfogatta Jánost. A Biblia szerint mikor Heródiás lánya, Salomé táncolt a király előtt, az megígérte, hogy teljesíti egy kívánságát, az anyja pedig utasította Salomét, hogy Keresztelő János fejét kérje egy tálcán.

Jézus korának legnagyobb embereként említette Keresztelő Jánost. (Máté 11,11).

Összefoglaló feladatlap

Kössétek össze a jelenlegi községneveket azokkal, melyekből egyesítéssel kialakultak!

Szakony

Alsószakony

Répcervis

Horpács

Keresztény

Und

Salamonfa

Káptalanvis

Egyházasfalu

Felsőszakony

Dasztifalu

Gyalóka

Gyüleviz

Lédec

Sopronhorpács

Nemesvis

Egyházasfalva

Zsira

Zsira

Gógánfa

Január 1-től december 31-ig milyen sorrendben mehetnétek búcsúba a hét faluba? Rakjátok időrendbe a falvak búcsúit! (Egy faluban több búcsú is van!)

Összekeveredtek a templom védőszentek jelképei.
Melyik kié?

Védőszentek	Jelképek	Községek
Szent Péter		
Szent Lőrinc		
Szent Márton		
Szent András		
Szent György		
Szent Pál		
Szent János		
Szent István		

levágott fej; liba és köpeny; kettőskereszt és korona; rostély;
kulcsok; sárkány; kard és könyv.

Rakjátok csökkenő sorrendbe a falvakat jelenlegi lélekszám
alapján!

Beszélgessetek a falu jelenéről, lehetőségeiről. Szedjétek össze,
milyen vállalkozások, cégek vannak lakóhelyeteken!

**Ti már jól bántok a digitális eszközökkel.
Készítetek képeslapot lakóhelyetekről! Lehetőség szerint színes
nyomtatás után, ragasszátok ide!**

**Összegyűjtöttük nektek a nálunk fellelhető találós kérdéseket.
Próbáljátok kitalálni a megoldást! Ha mégsem megy, segítség a
második oszlop szógyűjteménye.**

Egész világot átéri, mégis egy tyúk átlépi.	középig majd kifelé
Száz szeme van mégse lát.	kerékcsapa
Kint sem vagyunk, bent sem, hol vagyunk?	mák
Hold elejti, nap felkapja.	ember
Se ablaka, se ajtaja, mégis négyen laknak abba'.	egy se, kész van
Meddig fut a nyúl az erdőbe?	lánc
Erdőn, mezőn táncot jár, haza viszik szegen áll.	dió
Hány öltés kell egy jól megvarrt kabáthoz?	kasza
Egy kalap alatt százan is laknak.	küszöb
Először négy lábon, majd két lábon, végül három lábon jár.	harmat

Formázzátok meg címereteket! Jól jöhet a szemlén.

Irodalom

- Brummer Krisztián: Gyalócai krónika. 2007. 143 p.
- Finta Mihály: Répcevis története. 219 p.
- Briber József. Sopronhorpács krónikája. 1996. 285 p.
- Vendégváró. Látnivalók Győr-Moson-Sopron megyében. 2.jav. kiad. Miskolc, Well-Press Kiadó. 2000. 240 p.
- Sarkady Sándor-ifj. Sarkady Sándor: Aranykönyv. Sopron, Quint.1999.229 p.
- Sarkady Sándor, ifj.: Régi csaták és légi események 1944-1945-ben Sopron vármegyében. Sopron, Edutech K. 2004. 181 p.
- Győr-Moson-Sopron megye települései. Győr, Hazánk K. 1994. 224 p.
- Horváth Iván: *Historia domus 1845-től*
- Gömöri János: *Terepbejárési jelentés Egyházasszék, 2011.03.21-23.*
- Imre Béla: *Cyrestyen villa cruciferorum* (beszélgetés Varga Imre tb. főesperessel, egyházasszék plébánossal) In.: *Kisalföld*, 1990.12.23.
- Major Ottó: *Szemelvények az Egyházasszék Önkéntes Tűzoltóegyesület történetéből.* 2002.01.16.
- Varga Gábor: *Egyházasszék alagúthagyományának bizonyítékai* /Egyházasszék, kézirat 2011./
- Varga Gábor: *Megszentelt kövek* /Egyházasszék, kézirat 2009./
- Varga Imre: „Összeírása a megyei nemzeti őrseregnek”. In.: *Győr-Moson-Sopron Megye Soproni Levéltára*
- Varga Imre: *Esküvői meghívó 1598.06.28. Dasztifalu (Pászthory Gergely)* In.: *Győr-Moson-Sopron Megye Soproni Levéltára*
- Varga Imre: *A CANONICA VISITATIO értelmező szótára (I.), az 1807. és 1875. évi egyházasszék visitatio fordítása.* In.: *Honismeret.* Bp. é. 200-204.
- Varga Imre: *Immaculata szobor megszentelése.* 1975.05.31. /Egyházasszék, kézirat/
- Varga Imre: *Ha mérlegre tudnám tenni bánatomat.. Pestis-oszlop (1710)* /Egyházasszék, kézirat/
- Varga Imre: *A keresztényi kápolna* /Egyházasszék, kézirat/
- Varga Imre: *A Szentháromság vasárnapja.* In.: *Kisalföld*, 1995.06.10.

Varga Imre: *Sylvester János emlékezete* /Egyházaskalu, kézirat/

Varga Imre: *Réffy Endre munkássága*. In.: *Kisalföld*, 1996.03.16.

Irodalom

Csatkai Endre: Sopron és környéke műemlékei

Horváth Zoltán: A jobbágyvilág alkonya Sopron megyében

Mohl Adolf: Lövő története

Folklór archívum. Szerk.: Hoppál Mihály MTA Néprajzi Kutató Csoport

Soós Imre: Képek a sopronmegyei jobbágyközségek történetéből. Ősi Sopron megyei nemzetségek